

Sygn. akt VI GC 374/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2022 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni VI Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Justyna Supińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Marta Denc

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2022 roku w Gdyni

na rozprawie

w postępowaniu gospodarczym

sprawy z powództwa (...) spółki jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C.

przeciwko (...) spółce akcyjnej V. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) spółki jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. kwotę 1 258,93 złotych (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 01 października 2021 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) spółki jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. kwotę 387 złotych (trzysta osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VI GC 374/22

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 stycznia 2022 roku powód (...) spółka jawna (...). W. i T. W. z siedzibą w C. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. kwoty 1 258,93 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 01 października 2021 roku do dnia zapłaty, a także kosztów procesu tytułem 50% podatku VAT wynikającego z faktur dokumentujących koszty naprawy pojazdu marki T. model A. o numerze rejestracyjnym (...) i koszty wynajmu pojazdu zastępczego.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 07 lutego 2022 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VI GNc 310/22 starszy referendarz sądowy Sądu Rejonowego w Gdyni uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W sprzeciwie od powyższego orzeczenia pozwany (...) spółka akcyjna V. (...) z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że brak jest podstaw do dopłaty podatku VAT, albowiem odpowiedzialność pozwanego nie obejmuje szkód powodujących zwiększenie pasywów po stronie korzystającego związanych ze zleceniem naprawy uszkodzonego pojazdu, które podlegają rozliczeniu pomiędzy korzystającym a finansującym w ramach łączącej strony umowy leasingu i koszty te nie pozostają w związku przyczynno – skutkowym ze zdarzeniem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 02 sierpnia 2021 roku miała miejsce kolizja drogowa, w wyniku której uszkodzony został pojazd marki T. model A. o numerze rejestracyjnym (...).

Właścicielem tego pojazdu był (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., zaś jego użytkownikiem (jako leasingobiorca) – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S..

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. był uprawniony do obniżenia należnego podatku VAT o 100% kwoty podatku naliczonego.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S. był uprawniony do obniżenia należnego podatku VAT o 50% kwoty podatku naliczonego.

Sprawca szkody ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej w (...) spółce akcyjnej V. (...) z siedzibą w W..

niesporne, a nadto: oświadczenie – k. 15, 71 akt, kserokopia dowodu rejestracyjnego – k. 76v akt

W dniu 10 sierpnia 2021 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S. zlecił (...) spółce jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. przeprowadzenie naprawy pojazdu marki T. model A. o numerze rejestracyjnym (...).

Na czas naprawy powyższego pojazdu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S. wynajął pojazd zastępczy marki T. model (...).

Po wykonaniu naprawy w dniu 16 września 2021 roku (...) spółka jawna (...). W. i T. W. z siedzibą w C. wystawił (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą w S. tytułem kosztów naprawy pojazdu fakturę numer (...) na kwotę 12 727,13 złotych brutto, w tym kwotę 2 379,87 złotych tytułem podatku VAT, z terminem płatności do dnia 30 września 2021 roku.

W dniu 16 września 2021 roku (...) spółka jawna (...). W. i T. W. z siedzibą w C. wystawił także (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą w S. tytułem kosztów najmu pojazdu zastępczego fakturę numer (...) na kwotę 738 złotych brutto, w tym kwotę 138 złotych tytułem podatku VAT, z terminem płatności do dnia 30 września 2021 roku.

faktury – k. 12-13, 14 akt , zlecenie naprawy – k. 10 akt, umowa najmu pojazdu – k. 70 akt

(...) spółka akcyjna V. (...) z siedzibą w W. po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego wypłacił (...) spółce jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. kwoty netto wynikające z faktur numer (...).

decyzje – k. 101, 102 akt

W dniu 10 sierpnia 2021 roku (...) spółka jawna (...). W. i T. W. z siedzibą w C. zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytową z siedzibą w S. reprezentowaną przez P. G. umowę cesji wierzytelności – prawa do odszkodowania – przysługującą mu w związku ze szkodą w pojeździe marki T. model A. o numerze rejestracyjnym (...).

umowa przelewu wierzytelności – k. 11 akt

W piśmie z dnia 25 października 2021 roku (...) spółka jawna (...). W. i T. W. z siedzibą w C. wezwał (...) spółkę akcyjną V. (...) z siedzibą w W. do zapłaty m. in. kwoty 1 258,93 złotych, jednakże bezskutecznie.

pismo wraz z potwierdzeniem nadania – k. 17-18 akt, decyzja – k. 16 akt

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie oświadczeń stron w zakresie, w jakim nie były one kwestionowane przez stronę przeciwną.

Sąd uwzględnił także dowody z dokumentów przedłożonych przez strony w toku postępowania, w tym znajdujące się w aktach szkody, których prawdziwość nie była przez nie kwestionowana i które nie budziły wątpliwości Sądu co do swej wiarygodności, a zatem brak było podstaw do odmowy dania im wiary.

Pozostałe dokumenty nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż nie wnosiły do sprawy nowych i istotnych okoliczności.

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie powód (...) spółka jawna (...) W. i T. W. z siedzibą w C. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. kwoty 1 258,93 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 01 października 2021 roku do dnia zapłaty, a także kosztów procesu – tytułem pozostałej części odszkodowania stanowiącej różnicę między kwotą uiszczoną na rzecz powoda przez ubezpieczyciela a kwotą stanowiącą koszty naprawy pojazdu i najmu pojazdu zastępczego wynikającą z faktur i odpowiadającej wartości należnego podatku VAT w 50%.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zasadniczo okoliczności sprawy pozostawały między stronami bezsporne. Strony były zgodne co do tego, że odpowiedzialność za szkodę w pojeździe marki T. model A. o numerze rejestracyjnym (...) co do zasady ponosił pozwany oraz, że ubezpieczyciel wypłacił stronie powodowej odszkodowanie stanowiące pokrycie kosztów naprawy przedmiotowego pojazdu i kosztów najmu pojazdu zastępczego wynikających z przedłożonych faktur numer (...) w kwocie netto. Nie było w sprawie sporne także, że to korzystający (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S. zlecił powodowi naprawę uszkodzonego pojazdu, niesporna była również legitymacja procesowa powoda.

Pozwany (...) spółka akcyjna V. (...) z siedzibą w W. kwestionując żądanie pozwu podnosił, że brak jest podstaw do dopłaty podatku VAT, albowiem odpowiedzialność pozwanego nie obejmuje szkód powodujących zwiększenie pasywów po stronie korzystającego związanych ze zleceniem naprawy uszkodzonego pojazdu, które podlegają rozliczeniu pomiędzy korzystającym a finansującym w ramach łączącej strony umowy leasingu i koszty te nie pozostają w związku ze zdarzeniem.

Wobec powyższych stanowisk stron rolą Sądu było ustalenie, kto w niniejszej sprawie jest poszkodowanym: właściciel pojazdu – leasingodawca, czy korzystający z niego – leasingobiorca. W pierwszym przypadku odszkodowanie należałoby wyliczyć bowiem w kwocie netto, w drugim zaś – wraz z połową naliczonego podatku VAT (bo w takim zakresie leasingobiorca jest w niniejszej sprawie uprawniony do obniżenia należnego podatku VAT).

Powyższe zagadnienie było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w zapadłej w analogicznym stanie faktycznym uchwale z dnia 11 września 2020 roku (sygn. akt III CZP 90/19) odnosząc się do kwestii doliczenia do odszkodowania podatku VAT przy pojeździe w leasingu wskazał jednoznacznie, że odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego przysługujące leasingobiorcy w związku z poniesieniem wydatków na naprawę uszkodzonego pojazdu będącego przedmiotem leasingu obejmuje kwotę podatku od towarów i usług w zakresie, w jakim nie może on obniżyć podatku od niego należnego o kwotę podatku zapłaconego. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę pogląd ten podziela mając na uwadze, że jeżeli faktura za naprawę uszkodzonego pojazdu została wystawiona na leasingobiorcę, a tak było w tym przypadku, to on, a nie właściciel pojazdu, staje się nabywcą usługi. W rezultacie właściciel pojazdu (leasingodawca) nie ma możliwości ujęcia w kosztach prowadzonej działalności gospodarczej rzeczony faktury i rozliczenia podatku VAT, bo to nie on jest zleceniobiorcą naprawy i zobowiązany do zapłaty za nią. Status strony poszkodowanej przysługuje zatem w takim wypadku wyłącznie korzystającemu z leasingu, a brak wypłaty odszkodowania w pełni pokrywającego szkodę (wraz z 50% podatku VAT) naruszałby art. 361 § 2 k.c. i prowadziły do tego, że wypłacone odszkodowanie nie

pokryłoby w pełni poniesionej straty. Zważyć przy tym należy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w powyższej uchwale, że szkoda nie została zdefiniowana w przepisach kodeksu cywilnego, a w doktrynie trafnie dostrzeżono, że byłby to zabieg nieoperatywny, gdyż ze względu na abstrakcyjny charakter i podstawowe znaczenie tego pojęcia mogłoby to doprowadzić do jego zbytniego zawężenia treściowego. Szkodę w orzecznictwie i doktrynie definiuje się zazwyczaj jako uszczerbek w dobrach poszkodowanego – powstały wbrew jego woli – polegający na różnicy między stanem tych dóbr powstałym wskutek zdarzenia szkodzącego a stanem, jaki by istniał, gdyby nie zaszło to zdarzenie. Ustalenia istnienia i wielkości szkody dokonuje się za pomocą metody dyferencyjnej (różnicowej), która nakazuje przyjąć za szkodę różnicę między rzeczywistym stanem dóbr poszkodowanego z chwili dokonywania ustaleń a stanem hipotetycznym, jaki istniałby, gdyby do zdarzenia sprawczego nie doszło. Jej cechą charakterystyczną jest uwzględnienie wszelkich następstw określonego zdarzenia dla majątku poszkodowanego, a więc nie tylko bezpośrednich skutków dla poszczególnych dóbr. Ustalając rozmiar szkody należy wziąć więc pod uwagę wszelkie następstwa zdarzenia szkodzącego dla majątku poszkodowanego, o ile tylko pozostają w normalnym powiązaniu z tym zdarzeniem, przy czym nie budzi wątpliwości, że może on wykraczać poza konsekwencje bezpośrednie i mieć charakter pośredni. Możliwe jest zatem zaliczenie do zwykłych następstw zdarzenia sprawczego również uszczerbku majątkowego wynikłego z wydatków wymuszonych na poszkodowanym przez wystąpienie tego zdarzenia. Uwzględnienia w tym kontekście wymaga także, że szkoda ma charakter dynamiczny. Obok pierwotnego mogą się następnie pojawić dalsze, pozostające w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem uzasadniającym odpowiedzialność odszkodowawczą uszczerbki majątkowe, zarówno o charakterze utraconych korzyści, jak i strat. Przy szkodach następczych np. niemożności korzystania z pojazdu (koszty najmu pojazdu zastępczego), czy poniesieniu wydatków na naprawę uszkodzonego pojazdu przy szkodzie częściowej, poszkodowanym z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może być również posiadacz zależny pojazdu. O tym, kto jest poszkodowanym rozstrzygają konkretne okoliczności faktyczne sprawy. Szkoda majątkowa nie polega na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, a na jego naprawieniu z uwagi na zobowiązanie w związku z leasingiem. Szkoda w tym ujęciu powstaje zatem w majątku posiadacza zależnego, a nie właściciela pojazdu i nie polega na zmniejszeniu wartości uszkodzonego lub zniszczonego pojazdu lub jego pełnej utracie (tamże). W przypadku szkody w pojeździe mechanicznym oddanym w leasing nie można zatem abstrahować od istoty umowy leasingu, w ramach której to wyłącznie korzystający (leasingobiorca), a nie finansujący (leasingodawca) jest uprawniony do korzystania z rzeczy. Obowiązkiem leasingobiorcy (korzystającego) jest utrzymywanie rzeczy będącej przedmiotem leasingu w należyтым stanie, dokonywanie jej konserwacji i napraw niezbędnych do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym z uwzględnieniem jej zużycia wskutek prawidłowego używania oraz ponoszenia ciężarów związanych z własnością lub posiadaniem rzeczy (art. 709⁷ k.c.), przy czym rezultatem naruszenia tego obowiązku jest możliwość wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu.

Skoro leasingobiorca zleca zgodnie ze spoczywającym na nim obowiązkiem ustawowym naprawę uszkodzonego na skutek wypadku komunikacyjnego pojazdu mechanicznego i ponosi wydatki z tym związane, to należy go traktować jako poszkodowanego. W przypadku, gdy szkoda częściowa została wyrządzona w pojeździe mechanicznym będącym przedmiotem leasingu istnieje adekwatny związek przyczynowy między zdarzeniem wyrządzającym szkodę w majątku finansującego a powstaniem obowiązku korzystającego (leasingobiorcy) dokonania naprawy pojazdu we własnym imieniu i na własny rachunek. Analogiczna sytuacja wystąpi, gdy korzystający zostanie pozbawiony możliwości używania pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu, co będzie skutkowało powstaniem roszczenia o pokrycie (zwrot) kosztów najmu pojazdu zastępczego, o czym szerzej w poniższej części uzasadnienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalil się przy tym pogląd, że odszkodowanie przysługujące na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego za szkodę powstałą w związku z ruchem tego pojazdu, ustalone według cen części zamiennych i usług obejmuje kwotę podatku od towarów i usług (VAT) w zakresie, w jakim poszkodowany nie może obniżyć podatku od niego należnego o kwotę podatku naliczonego. Zakresem szkody może być zatem objęta niemożność odliczenia podatku należnego o kwotę podatku naliczonego. Czynność w postaci naprawy pojazdu podlega bowiem opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług jako usługa, podatek ten ma zatem charakter cenotwórczy (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 lipca 2006 roku, sygn. akt III CZP 54/06). Analogicznie w przypadku, gdy na skutek zdarzenia szkodzącego wydatki na naprawę uszkodzonego pojazdu poniósł leasingobiorca, któremu przysługuje na podstawie art. 86a ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (tekst

jednolity: Dz. U. z 2022 roku, poz. 931 ze zmianami) prawo do odliczenia wyłącznie 50% podatku naliczonego od wydatków związanych z pojazdami samochodowymi, to odszkodowanie obejmuje podatek od towarów i usług w części, w jakiej leasingodawca nie jest uprawniony do jego odliczenia. Jedynie odbiorca usługi jest uprawniony do ewentualnego odliczenia podatku od towarów i usług, w zakresie w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych (tamże).

Zgodzić się zatem należy z poglądem wyrażonym w obszernie cytowanej powyżej uchwale, że w sytuacji, gdy leasingobiorca jako podmiot wyłącznie uprawniony do korzystania z pojazdu i jednocześnie zobowiązany do utrzymania uszkodzonego pojazdu w należytym stanie pokrywa koszty usług naprawczych, w skład których wchodzi podatek od towarów i usług, to jest on poszkodowanym. W konsekwencji to jego możliwości odliczenia podatku od towarów i usług decydują o tym, czy i w jakim zakresie odszkodowanie może być pomniejszone o podatek VAT. Skoro finansujący (leasingodawca) przekazuje pojazd do wyłącznego korzystania leasingobiorcy, nie zleca naprawy, nie ponosi jej kosztów naprawy i nie jest nabywcą usługi opodatkowanej podatkiem od towarów i usług, to okoliczność, że ma on status podatnika podatku VAT jest pozbawiona istotnego znaczenia. Skoro zaś to leasingobiorca jest nabywcą usługi opodatkowanej podatkiem od towarów i usług, to finansujący nie może ująć w kosztach prowadzonej działalności gospodarczej wystawionej na korzystającego faktury, w tym ujętego w niej podatku VAT. Między stronami umowy leasingu nie ma zatem możliwości ani potrzeby rozliczenia części poniesionej przez korzystającego szkody w postaci ujętego w fakturze podatku od towarów i usług.

Reasumując, raz jeszcze podkreślić należy, że spoczywający na leasingobiorcy obowiązek naprawy pojazdu wynika nie tyle z umowy leasingu, co z przepisu art. 709⁷ k.c., zgodnie z którym korzystający zobowiązany jest utrzymywać rzecz w należytym stanie, w szczególności dokonywać jej konserwacji i napraw niezbędnych do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym z uwzględnieniem jej zużycia wskutek prawidłowego używania oraz ponosić ciężary związane z własnością lub posiadaniem rzeczy. Ustawa zatem nakłada na leasingobiorcę obowiązek naprawy pojazdu, czyli usunięcia szkody powstałej na skutek kolizji – i to również w sytuacji, gdy leasingobiorca nie ponosi winy za szkodę, wobec czego w sytuacji, gdy w wykonaniu tego obowiązku zleca on naprawę, ponosi jej koszty i jest nabywcą usługi opodatkowanej podatkiem od towarów i usług, to on jest poszkodowanym, a brak wypłaty odszkodowania w pełni pokrywającego szkodę (wraz z 50% podatku VAT, którego nie może odliczyć od podatku należnego) naruszałby art. 361 § 2 k.c. i prowadziłyby do tego, że wypłacone odszkodowanie nie pokryłoby w pełni poniesionej straty (w jego mieniu).

W świetle powyższego w ocenie Sądu za zasadne uznać należało żądanie powoda zasądzenia kwoty 1 189,93 złotych tytułem 50% podatku VAT wynikającego z faktury numer (...) (naliczonego w łącznej kwocie 2 379,87 złotych) dokumentującej poniesione przez korzystającego (leasingobiorcę) koszty naprawy.

Odnosząc się natomiast do żądania kwoty 69 złotych tytułem 50% podatku VAT wynikającego z faktury numer (...) (naliczonego w łącznej kwocie 138 złotych) dokumentującej poniesione przez korzystającego (leasingobiorcę) koszty najmu pojazdu zastępczego, to nie budzi wątpliwości, że szkoda majątkowa może wyrażać się w braku możliwości korzystania z określonej rzeczy – w realiach niniejszej sprawy z uszkodzonego pojazdu, z którego poszkodowany korzystał jako leasingobiorca. Jeżeli więc poszkodowany ponosi w związku z tym koszty wynajmu pojazdu zastępczego, które były konieczne, a to nie było przez pozwanego, jak też ich wysokość – kwestionowane, to mieszczą się one w pojęciu szkody podlegającej wyrównaniu przez ubezpieczyciela. W przypadku najmu pojazdu zastępczego, to leasingobiorca jest uznawany za poszkodowanego, gdyż to on utracił możliwość korzystania z rzeczy wskutek kolizji. Powyższe zaś czyniło zasadnym również żądanie powoda w tym zakresie.

Mając na uwadze całokształt rozważań Sąd w punkcie pierwszym wyroku na podstawie art. 822 k.c. w zw. z art. 361 k.c. w zw. z art. 362 k.c. w zw. z art. 709¹ k.c. w zw. z art. 709⁷ k.c. w zw. z art. 509 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 481 k.c. zasądził od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) spółki jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. kwotę 1 258,93 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 01 października 2021 roku do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. zasądając od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) spółki jawnej (...). W. i T. W. z siedzibą w C. kwotę 387 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składają się kwoty: 100 złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, 270 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (na podstawie § 2 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zmianami) oraz 17 złotych tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

SSR Justyna Supińska

Gdynia, dnia 04 listopada 2022 roku